

NEZVAL A JEHO SYN. OBA NEZNÁMÍ?

MILAN BLAHYNKA

FOTO: Ivo HAVLÍK

BOHUMILA SARNOVÁ Červen

Červen má sukni květovanou
nevš kam dřív pohled stočit.
Jestli se zadívat do zahrady
či loukou v rose tančit.
Oči se rozběhnou doširoka
z barev až přechází zrak.

Červená žlutá fialová
v polích vévodí mák.
Rudý je jako západ slunce
tyčí se na dlouhém stvolu.
Však pouze do doby
než makovice zavelí okvětí:
„dolů!“

Lístky se snáší polehoučku
k úpatí stonků a trávy.
Mnohý květ v červnu si užije
měsíc své letní slávy.

Na rub přední desky knihy *NEZVAL, Básník a jeho syn* (Kodudek-Jiří Solc, Praha 2024; obálka, grafická úprava a sazba Ateliér Marná sláva, 752 s.) vepsala její autorka Krystyna Wanatowiczová výrok Jana Wericha, že Nezval, kdyby patřil k jinému národu, byly by napsány „dvě tlusté knihy o tomto tlustém muži; jedna pro a jedna proti“. Podle ní tato její první „tlustá“ kniha o Nezvalovi „v sobě (snad) spojuje obojí.“ Wanatowiczové slouží ke cti slovíčko „snad“ v závorce.

Škoda, že jí ke cti neslouží mnohem víc

Její spis se, žel, řadí do veletoku „tlustých“ knih, které se tváří nebo přímo zaklínají „vyvážeností“, když přece na jedné straně uznávají genialitu tvůrčí osobnosti (o jiných než o slavných lidech se takové tlusté knihy nepíší), na straně druhé „objevují“ v životě géníů nepěknosti, jimiž jaksi dotvrzují pochyby o skutečně nebo jen domněle slabších stránkách velikánova díla.

Milan Kundera v knize *Setkání* (2009) ukázal na tlusté knize marylandského profesora o Bertoltu Brechtovi, jak se to dělá. Profesor napřed rozbírá nízkost Brechtovy duše (mj. erotomanii, sympatie pro Stalina, sklon ke lži, hamižnost) a pak se dostává slavnému dramatikovi na „tělo“, cituje vyličení Brechtovy „spolehlivé spolupracovnice“, která mu prozradila třicet let po Brechtově smrti, že velice zapáchal.

V podobně tlusté knize Wanatowiczová pranřřuje erotomana s dočasnými sympatiemi pro Stalina a dokonce prý lháře Nezvala (nebyl lhář, jen si liboval v nadsázce), který prý nechtěl děti, zatímco jeho Fáfinka „toužila stát se matkou Nezvalova dítěte“. Nezval jí údajně přiměl k „několika potratům“. Je mi líto, že autorka tu uvěřila zlovolnému klepu na základě ojedinělého pozdního svědectví z druhé ruky (to cituje ze svého rozhovoru z roku 2018), které nemá oporu v žádném jiném zdroji, zato však kolduje s Nezvalovým přesvědčením v letech mezi válkami, že je neplodný, dále s faktem, že se neví o žádné z 800 jeho žen do roku 1940, které by s Nezvaem otěhotněly, jakož i s jeho lítostí, že jeho maminka zůstane „babičkou bez vnoučátek“.

Nevím, zda Wanatowiczová zná vzpomínku J. V. Plevy, jak on spolu s Nezvaem a Ivanem Blatným si dali svým kamarádem medikem Vlčkem v polovině třicátých let prohlédnout pod mik-

roskopem své spermie a jak právě Nezvalovy na rozdíl od ostatních nejevily známky života. Básník v tom viděl důkaz o své neplodnosti. Netušil, že ho radost po květnu 1945 oživí natolik, že se v 50. letech stane šťastným otcem dvou dětí. Obávám se, že Wanatowiczová nepomyslela na to, jak pamětníci, i aniž chtějí a aniž si to uvědomují, v nepřiznané touze překvapovat jako nositelé ukrývaných tajemství i nechtěně vydávají své domněnky za skutečnost a báji, fabulují.

Wanatowiczové nelze upřít, čím se příznivě liší

od mnoha tlustých knih míchajících fakta a domněnky i pomluvy. Nezvalovo obrovské dílo a už rozsáhlou literaturu o něm důkladně přečetla, a to ji uchránilo od převzetí některých domněnek a pomluv, jednu z nichž ve své recenzi její knihy šíří Karolína Němcová v měsíčníku *Forum* 24+. Ta v listopadovém čísle minulého ročníku tvrdí, že Nezval oplácel své Fáfince „absolutní lásku“ tak, že ji „představoval svým návštěvám jako služku“.

Tak nehorázné pomluvy se nemohla Wanatowiczová dopustit, protože ví, co v meziválečném dvacetiletí věděla o Nezvalovi a Fáfince celá kulturní Praha; nikomu z ní ji nemusel představovat, všichni dvojici Nezval a Fáfinka znali – denně s ní chodil do kin a divadel, účastnili se spolu demonstrací a prvomájových průvodů. A cizince s ní seznamoval vždy jako svou partnerku; protože Wanatowiczová prokazatelně zná Bretonovy dopisy Nezvalovi, ví o pravidelných pozdravech André Bretona (též od jeho ženy) paní Fáfince. Ve své knize ostatně autorka otiskuje fotografie z pražského nádraží, kde se Fáfinka, stojíc mezi Toyen a Éluardem, loučí v řadě surrealistů s Nezvaem a Bretonem, odjíždějícími na návštěvu Brna.

Od pomluv se autorka, žel, nedistacuje,

když opakovaně píše o Nezvalově domnělé hamižnosti. Nevídí (či nechce vidět?) oprávněný nárok veleplodného autora, který zná svou cenu, na spravedlivý honorář. Neuvěřitelně bohatá básníková tvořivost (v některých letech vydal i více knih)

vyžadovala také velké náklady. Mám k Nezvalovu domněle hamižnému domáhání se nemalých honorářů osobní vzpomínku. Když jsem z jeho pověření uspořádal k jeho spokojenosti (nic si v mém rukopisu edice nepřál změnit) výbor z jeho myšlenek *Moderní poezie* (1958) a poděkoval jsem mu, že mne pocítil svou důvěrou, s níž mi svěřil edici připravit, řekl mi, že v nakladatelství pro mne vymohl nejvyšší možný honorář (v té době ostatně mizerný), a když jsem se upřímně přiznal, že bych svou edici jeho myšlenek rád udělal i zadarmo, až tak je obdivuju, příkře mne okřikl: Nikdy nedávejte svou práci zadarmo; mysleli by, že si jí sám nevážíte.

O Nezvalových zdánlivě příliš velkých příjmech

ve 30. letech konstatuje autorka, nemýlím-li se (teď tu stránku nemohu najít), že byly ve výši platu středoškolských profesorů, ale zřejmě neví, že ty byly praubohé, takže si profesori byli nuceni pozici ve společnosti vylepšovat nejrůznějšími přivýdělky. Nezval pracoval pro film někdy jako „námezdní“ síla (jak víme z rukopisu jeho nevydané brožury *Kavárny*) vůbec ne z nějaké hamižnosti, ani aby jen neživořil jako francouzští surrealisté, kteří radši nuzovali, než aby si snad nezadali jinou práci než pro surrealismus. Film od mládí miloval, psal o něm a do svých knih zařazoval své synopse krátkých avantgardních filmů, podílel se na Machatého slavných snímcích *Erotikon* (1929) a *Extáze* (1932), a jestliže neváhal spolupracovat i na ryze komerčních filmech, nebylo to zdaleka jen pro lepší obživu, ale i z poznání paradoxní životní funkce kýče, zájmem o niž přitom podobně jako Jaromír John-Markalous předběhl o celé půlstoletí dobu.

Ani pod maskou věčného studenta Roberta Davida nepsal primárně vůbec ne pro větší peníze, které se pak nečekaně dostavily, nýbrž ze své vnitřní potřeby ulevit si od striktních zákazů bretonovského surrealismu a pro své tolerantnější pojetí surrealismu. Svou verzi roztržky se svými přáteli, vyznavači bretonovské přísnosti, a svou korekci surrealismu, k němuž se nadále hlásil, vložil i teoreticky už ve svém *Pražském chodci* (1938).

P. S. Druhou knihu Roberta Davida psal Nezval jako své vyzná-

Pokračování na straně 3.

SKONEM JANA SUKA VYMŘEL PO MEČI HUDEBNÍ ROD SUKŮ

Redaktor, básník, esejista a prozaik Jan Suk se narodil se 14. července 1951 v Benešově. Byl vnukem hudebního skladatele Josefa Suka a pravnukem Antonína Dvořáka, jehož dcera Otylka byla Sukovou manželkou.

Jan Suk vystudoval historii, estetiku a filosofii na pražské filosofické fakultě, byl spolužákem a přítelem Miloslava Ransdorfa. V osmdesátých letech pracoval v Národním muzeu a v pražské univerzitní knihovně. Šíře jeho znalostí a kulturních zájmů byla mimořádná. Od začátku devadesátých let začal psát do novin a časopisů kritiky, do knih předmluvy a doslovy a do nakladatelského časopisu *Nové knihy* kulturní sloupky.

Literatura se u něj přirozeně snoubila s historií, hudbou, divadlem, filmem, fotografií, architekturou, výtvarným uměním, estetikou a filosofií. Jeho sloupky měly osobní naléhavost a kulturotvorný apel. Psal je osobitým stylem, mírně vznešeným a archaickým, ornamentálním, nebál se patosu, nostalgie či projeveného citu. V tom byl a dodnes zůstává v české publicistice ojedinělý.

V roce 1992 začal pracovat jako redaktor a později šéfredaktor v nakladatelství H & H, kde za sebou zanechal obrovskou redakč-

ní a nakladatelskou práci. K jeho nejdůležitějším počínům patřila edice poezie Poesis, již koncipoval a která obsáhla více než čtyřiceti svazků.

Po roce 2000 v jeho životě převážila potřeba změny, po níž vnitřně toužil a k níž se vědomě rozhodl. Opustil byt v pražské Kozí ulici a natrvalo se přestěhoval do domu rodu Suků v Křečovicích, v němž prožil svoje dětství. Tam se chtěl věnovat především sám sobě a své vlastní tvorbě: básnické a esejistické. Spolupracoval též s fotografkou (a výtvarnicí, ilustrátorkou a okrajově i básnířkou) Petrou T. Růžičkovou (1963–2021), s níž ho v roce 1999 seznámil Arnošt Lustig, kterého fotografovala. Podílel se na přípravě jejích knih *Pevnost. Kamenná hvězda Tereziín* (2003), *Psáno na obrazy hřbitovů* (2010) a po její smrti dovedl k vydání její největší fotografickou knihu *Sacro bosco* (2022).

Od roku 2002 do své smrti Jan Suk vydal čtyři básnické sbírky, čtyři knihy esejů a svou nejzávažnější a nejobsáhlejší knihu, žánrově nezařaditelné *Melancholické století oblaku. Josef Suk a život umělců* (2020). Básnické sbírky *Potopené pevnosti* (2002), *Tajná schodiště* (2006), *Spojené kameny* (2007) a *Dohlednost v mlze*

(2011) ho představily jako básníka tichého, reflexivního a velmi osobitého. Jeho poezie není odnikud odvozená, je hodně osobní. Jako kdyby v ní stále hledal cestu k sobě samému a vyjadřoval jedinečnost své vlastní životní zkušenosti i sumu toho, co do sebe nasál svým celoživotním ponorem do evropské a světové kultury.

Jeho čtyři esejistické knihy jsou žánrově odlišné. Dvě vycházejí z jeho hlubokého zájmu o operu (*V aréně prachu, stínů a večerů* – 2010, *Příroda v opeře* – 2024), dvě mají obecně kulturní a úvahový ráz (*Krasy v Hadrianově vile* – 2004, *Jména v soumraku času* – 2012). Sedm dalších esejistických a prozaických knih zanechal ve své pozůstalosti a nyní čekají na vydání.

Zemřel v sobotu 15. února v nemocnici v Benešově. Byl to mimořádně vzdělaný, renesanční člověk, cele žijící odkazem svého rodu, hudbou, literaturou a kulturou v nejširším slova smyslu. Rozhodl se, že po sobě zanechá něco podstatného. To se mu podařilo. Urna s jeho popelem byla uložena spolu s urnou s popelem jeho matky do hrobu na rodinné zahradě rodu Suků v Křečovicích.

JAN ŠULC

FOTO: Ivo HAVLÍK

ZA BŘETISLAVEM KOTYZOU

Ve svém rodném městě Zlíně 24. dubna 2025 zemřel člen Unie českých spisovatelů Břetislav Kotyza. Pozůstalí se s ním rozloučili v úzkém rodinném kruhu. Manželka Vlasta a syn Břetislav na smuteční oznámení vepsali toto básnickovo čtyřverší:

*Jak řeka plyne
můj obraz na vodě bortí se
čeřením mé strachy mé touhy
plouží se hladinou co rybí stín*

Břetislav Kotyza se narodil 28. července 1942, vystudoval uherskohradištskou Střední umělecko-průmyslovou školu obor průmyslový design. Od roku 1975 působil ve Filmovém studiu Zlín (tehdy Gottwaldov), v ateliéru kresleného filmu.

Věnoval se animační, výtvarné a režijní práci na zakázkách, jakož i vlastním autorským kresleným filmům: *Profesí-onál*; *Concerto grosso*; *O slonovi, který chtěl létat*; *Balada o jablččkách*; *Švec a čert* (spoluautor). Po rozpadu Filmového studia v roce 1993 se živil v různých zaměstnáních.

Je autorem textů k hudební komedii *Penelope* a rovněž k folkovým písním (oceněn na festivalu Porta Plzeň 1983). Básně, prozaické texty a glosy průběžně publikoval v tištěných literárních časopisech (Tvar, Veronika, Obrysy-Kmen, LUK, původní Psí víno, Dokořán OS, Q Brno, Literární Fórum JčkOs), na internetu (Divoké víno, Epika, Brejle, Pozitivní noviny, Jihočeský klub Obce spisovatelů) i na zahraničních internetových portálech české kultury (Čecho-australan a Czechfolk com.Plus).

Básněmi přispěl do almanachů: *Stavitelé chrámů poezie*; *Pastyři noci*; *Terasa Zlínské literární tržnice 2015*; *Hej Slované - Almanach Kmene 2016*. Knižně vydal básnický triptych *Dospívání, Popěvky a rozpočítadla, Mezi řádky* (1986); básnické sbírky *Útržky hovorů* (2005); *Útržky hovorů II* (2013).

IVANA BLAHUTOVÁ

BŘETISLAV KOTYZA Koně

Vracím se k výběhům a stájím hřebčina
kde jméno žízně hovoří o napájení
kde jméno země a vody
Moravia Magna
šeptáno jazykem vědmý
Vracím se ke koním
abych znova zůstavil měřítko
nahé dokonalosti
Vracím se k sobě abych olepil slámou
pravoúhlé myšlení technické zběsilosti
když koně
velkým a klidným okem pozorují přichozí
když já
krajícem chleba naplůl rozmlouvám s hříbaty
Vracím se ke koním

... Libušku kněžku slyšel jsem zpívat
klapotem podkov postrojů cinkáním...

Barevné sklíčko

Barevné sklíčko krajiny
jen zvolna zvolna chladnoucí
tvrdými hroudami oranic
Měkkostí kresby prvního sněhu
přespolní vrány klevetí
Trhají ticho
panenské jablíčko červené srdíčko
krajkové koruny stromů

Na dosah teplo prostřený stůl
pár schodů ke dveřím
vydrhlý práh

Barevné sklíčko
mých klukovských pokladů
jen zvolna zvolna chladnoucí
tvrdými hroudami oranic
Zapomenutá píseň o lásce
panenské jablíčko červené srdíčko
tichem se kutálí dál

Na dosah teplo
prostřený stůl
pár schodů ke dveřím
doběla vydrhlý práh

Okna

Dlouhými prsty chvějivými
přes okenní parapet mezírký žaluzie
míchá slunce kávu
horkou a sladkou kávu v šálku z porcelánu
na stole mého domova
v posledním patře do nebe
věže Babylónie

Stává se že někdy zrána
slunce neprostrčí drápky
přes okenní parapet mezírký žaluzie
vynechá snad zapomena na svoji kávu
na stole mého domova
v posledním patře do nebe
věže Babylónie

Pak míchám slunci i sobě
horkou a sladkou kávu v šálku porcelánu
dokud nevystydne a pachutí nezhořkne
na stole mého domova
v posledním patře do nebe
věže Babylónie

Pokračování ze strany 1.

ní lásky Lilly Hodáčové, ani náhodou pro zisk, a obvinění z kýče, které si Wanatoviczová s gusem cituje z Julia Fučíka, jeví se dnes jako přehnané. 100 sonetů záchrankyni... se dnes považuje za jedinečnou milostnou lyriku.

S deklarovaným úsilím o přísnou objektivitu neladí

všemožná podezření, nad mnohými z nichž se lze usmívat. Soudí-li autorka, že Nezval se často zastal nejen svých přátel a přimlouval se za ně, „ale nikdy ne tak, aby ohrozil svou pozici“, tu si při znalosti jeho díla a života neuvědomila, že kdyby svou pozici ohrozil, byla by jeho přimluva houby platná. Je přece nabitější, že si Nezval mohl dovolit v obhajobě moderního umění a poezie víc než kdokoli, jen když konal a vystupoval ne jako nějaký „zaprodanec“ režimu, jak se jeví jen těm, kdo mu nerozumí nebo nechťejí porozumět, ale jako respektovaný tvůrce, který bezvýhradně věřil v to, co básník Josef Hora nazval roku 1922 socialistickou nadějí. Byla naivní, bláhová?

Nezval se natruc „sekretářům“,

proti jakým se už ve 20. letech ohradil i Vančura, vlastně proti amuzickým oficiálním ideologům své strany, nevzdal své bláho-vé naděje do konce života, horoucně věřil, že socialismus nakonec naplní své humánní poslání, tak jako buržoazie po letech revolučního teroru naplnila pozitivní stránky své revoluce proti feudalismu. Zaprodancem režimu by básník byl, jen kdyby se trvale a diplomaticky při různých příležitostech nedistancoval od jeho nelidskosti nebo kdyby v jeho skutcích nerozlišoval negati-va (jakými bylo například ponižování inteligence nebo „znárod-nění“ i drobných provozoven, v nichž pracoval pouze jedinec, který nikoho ani nemohl vykořisťovat) od pozitiv, jimiž bylo nejen podle jeho mínění především spravedlivější oceňování dělnické, rolnické a také spisovatelské práce.

Vidí-li autorka Nezvalovo minus v jeho vztahu s Václavem Kopeckým, ignoruje fakt, že Kopecký sice nepochybně napáchal mnoho křivd a zrad, ale že současně držel ochrannou ruku nad těmi vynikajícími tvůrci, kteří upřímně sdíleli víru v socia-listickou naději, ale tu a tam i nad těmi, jež si jenom sliboval získat. Že to nedělal ze sentimentální vzpomínky na spolenec-tví ve 30. letech ani jen z obdivu k jejich dílu, ale i z odporně nízké vypočítavosti, protože si byl vědom vysokého kreditu nej-lепších tvůrců v národě? Co na tom záleží, hlavně že to dělal, a za to mu byl Nezval dočasně vděčný. (Wanatoviczová cituje

o své příjmy. Autorka mj. cituje Václava Černého, podle něhož Nezval „zůstal oficiálním básníkem režimu“, našťestí však cituje ze stejného odstavce i místo, kde profesor Černý svůj odsudek relativizuje. „A přece, tento sybarita, tento obže-ra pozemských rozkoší byl zároveň člověk bytostně neschop-ný úkladu a podrazu, ta spravedlnost mu budiž vzdána...“

Udivuje mě, že Wanatoviczová cituje lež, podle které Nez-val „byl ve chvíli své smrti ve všeobecném opovržení“, jak si to jen přál Jan Zábrana, který dokonce přisoudil svůj odpor k němu Jiřímu Kolářovi; ten veřejně v televizi popřel výrok mu přičtený, a naopak připomněl vděčně, že se básník v době nejkrutější energicky zastal Jakuba Demla i jeho. Nez-vala jsme po celá 50. léta – až na lidi režimem persekvované – cítili jako smělého oponenta režimní propagované produk-ce.

Nejproblematičtější

je druhá část knihy, zejména stránky o Nezvalovi od narození jeho syna, a ještě víc o životě a díle Roberta Nezvala, z něhož se autorka pokouší učinit příkladného antipoda svého otce. Aby tomu dodala na jakési hodnověrnosti, muse-la Slávka představit jako především režimního ziskuchtivého sobce a soustavně bagatelizovat vše, co skvělého učinil pro českou moderní kulturu, umění a jejich tvůrce a už nepřipo-mínat, že prof. Černý charakterizoval Nezvala jako člověka bytostně neschopného úkladu a podrazu.

Na druhé straně stejným zjednodušujícím způsobem se pokouší vykreslit Roberta jako odpůrce toho, co Vítězslav vyznával. A protože z toho, co Robert napsal do svého do seši-tu *Siamská dvojčata* (vydaného pohotově už v roce 1990 jako sv. 1 Pražské imaginace), sotva lze vyčíst bez předběžné zau-jatosti cokoli jiného, než že Robert sdílel téměř celonárodní zděšení ze srpna 1968 a otcův odpor k těm, kdo se jen vypo-čítavě přidali na stranu vítězů a konají bez smyslu pro poezii, Wanatoviczová zakládá svůj výklad na svědectvích přátel Roberta, jeho matky, nevlastní sestry, a jejich přátel a známých.

O této orální historii platí ve zvýšené míře, co jsem napsal už při tvrzení o tom, proč básník a Fáfinka neměli děti. Pamětní-ci téměř vždycky skutečnost přinejmenším přibarvují, zveličují, často po svém domýšlejí a konečně přizpůsobují svou paměť tomu, co se dnes nosí, co je záhodno slyšet; připodobňují toho, na něhož vzpomínají, sami sobě. Dodávají si přitom na své důležitosti. Proto jsou jejich vzpomínky bez valné ceny. Nema-ji-li oporu v žádném dokumentu, postrádají věrohodnosti.

ní sestry, že se Balašová „na Fáfinku navěsila“ (517); na téže stra-ně autorka píše, že Balašová „chodila k Fáfince několikrát týdně na návštěvu“. Nechodila „na návštěvu“, ale denně chodila Fáfin-ce omývat a ošetřovat její otevřené a zahnívající bércové vředy, což je podstatný rozdíl a vysvětlení, co je to obětavé opravdové přátelství. - Je přirozené, že Robertova matka Olga na Fáfinku žárlila a i na její přítelkyni žárlila, nejsou s to pochopit, že se básník s Fáfinkou nerozvedl a nevzal si matku svého syna, a neméně samozřejmé je, že usilovala předat svůj pohled nejen své dceři, což se jí beze zbytku podařilo, ale i Robertovi.

Než se ještě k němu vrátím, nemohu smlčet, že k negativům náleží i autorčiny pouhé dohady, jimiž se kniha přímo hemží, dohady jako „proto musel souviset“, „sice neznáme, ale lze si jej dobře představit“, „se můžeme dohadovat“, „možná si při té při té příležitosti prolisoval“, „nelze vyloučit“ „co si asi Nezval mys-lel...“

Utajená verze o Robertově sebevraždě?

O Robertově smrti jsem se dověděl v redakci nakladatelství Československý spisovatel. Redaktorka Nezvalových knih, neby-la z okruhu Mileny Balašové, řekla mi, že Robert se ve svých šest-nácti chtěl ženit, a v konfliktu se svou matkou vyhrožoval, sko-čil a zabil se. O svém vztahu se starší kolegyní na konzervatoři se mi jednou svěřil, snad mi o něm mínil fíci na Štědrý den, kdy mi volal na výzvu, zatímco jsem nebyl doma, a když jsem se pak s ním telefonicky spojil, už se mne ptal na jakousi drobnost v díle svého otce, a připadalo mi, že už to byl jen jakýsi zástupný pro-blém. Ani tehdy, ani kdykoli předtím jsem nevycítil, že by byl pod vlivem jakékoli drogy. Zvláštní je, že veleknih a o Nezvalovi a synovi se o této verzi sebevraždy a o úmyslu Robertových posledních dní, o záměru se oženit vůbec nezmiňuje. Předkládá jen dohad, že Robert ukončil svůj život rozhořčen rozhlasovou jednou relací.

A pozitiva?

K nim nepochybně vedle početných stran ilustrací i dosud neznámých náleží doznání jako „Nenašla jsem Robertův text, v němž by se zamýšlel nad otcovou spoluprací s režimem.“ No, Robert přece věděl, proč a co otec dělal, a to, „co slychal u Fáfin-ky a jejich kamarádek“, si „dokázal brzy vyhodnotit“ spíše opač-ně, než napovídá autorka.

Ocenit je třeba i úspěšné dohledání všech etap Robertova dospívání během matčina manželství s dobrodružným potulným

mou poznámku, že Nezval do žádného svazku Díla nevložil už své verše obdivu ke Kopeckému.) Že ani Kopeckého přimluvy často nepomohly? Ve vládě a ve vedení strany byl v té věci chytřejší sám a neprosadil vše, oč mu šlo.

Bludný kořen celé své knihy, zejména však výkladu života po osvobození,

překročila Krystyna Wanatowiczová, už když zvolila pro Nezvalův život a dílo metaforu „faustovský příběh“, to zname-ná básníkův domnělý omyl, že se upsal dáblu, že se „zapletl“ s režimem a po roce už následoval jen „umělecký pád“. Ten si autorka mohla odpustit, když sama cituje Nezvalovy básně Moře, ze sonetů Robertu Nezvalovi, Život básníka aj., které paušální ortel nedovolují, ba vyvracejí. Soudí-li, že Milan Kundera ve výboru z 60. let „taktně přešel“ Nezvalovo „zapro-dání v nedávné kruté době“, je mimo mísu, neboť žádného zaprodání nebylo, a jestliže si pochvaluje, že ve výboru není například skladba Z domoviny, zřejmě neví, jak v ní Petr Kukul objevil svou knižní studii vynikající dílo, jen nepatrně poplatné době, ale odvážně interpretující v podstatě křesťan-ský obraz moravského venkova.

Bludný kořen knihy je také v autorčině přesvědčení, že „věčný hledač požitků a rozkoší“ psal pro peníze a z pragma-tických důvodů koncem života i proto, že se dokonce bál

Negativa na stránkách o Robertovi a jeho vztahu k otci

Tvrzení, že „organizace poslední vůle“ Fáfinciny se „ujala ener-gicky“ Milena Balašová (543) vůbec neodpovídá pravdě. Paní Fáfinka pověřila mne, abych nad literární pozůstalostí bděl já, a to jsem také učinil. Pracovníci Památníku národního písemnic-tví chtěli Nezvalovy a Fáfinciny rukopisy, knihy a dokumenty odvézt do PNP a tam rozřídít. Aby se vyloučilo podezření, že se cokoli ztratilo (šlo také o velmi cenné a dobře prodejné polo-žky), přiměl jsem je, aby se pozůstalost probrala, rozřídila a pak předala pod notářským dozorem. V bytě, kde se nemohla v tom parném létě otevřít okna, aby žádná listina neuletěla, pořizovali jsme čtyřikrát týdně po dva měsíce soupis a pracovníci PNP mi nakonec děkovali, že byli pak prosti možného obvinění z jaké-koli krádeže. – Věta o tom, že „Robert si odvezl část otcových knih a celou akci v režii Mileny Balašové a právníka Veselého sledoval s nelibostí“, je pochybná. „Celá akce“ byla v režii notář-ství, a Robert si odnesl jen část z knih, které zbyly po vynětí toho, co připadlo PNP. Měl zájem o otcovy astrologické a erotické knihy, ale snadno jsem ho přesvědčil, že patří do knihovny PNP, kde k nim bude mít snadný přístup.

Tvrzení Jaroslava Putíka, že „univerzální dědičkou, díky pito-mosti Nezvalovy Fáfinky, se stala známá normalizátorka Balašová, která se vetřela do její přízně“, je přinejmenším nejapné. Balašová se nestala univerzální dědičkou, ale univerzálním padou-chem Wanatoviczové knihy, v níž se cituje výrok Robertovy vlast-

loutkařem porůznu ve světě? Robert hýčkán matkou i Fáfinkou byl ve svých necelých šestnácti vysoký urostlý playboy, který vypadal na šestadvacet a imponoval decentním vystupováním. Více než všechny stránky veleknihy mi o něm řekl zážitek z Nez-valovy Třebíče, kam byl pozván jako syn básníka. Seděli jsme u čtyřmístného stolu v jakési závodní jídelně a podle hovoru našich spolustolovníků jsme usoudili, že s námi obědvají herci oblastního divadla. Robert mi říkal, že tatínek by se obracel v hrobě, kdyby k němu dolehlo, že jeho verše má recitovat „ten protěžovaný Buchvaldek“. V tom okamžiku se ozval jeden z herců, že on je ten Buchvaldek. Robert povstal, řekl, že mu není dobře, a odešel. Večer pak se mě optal, seděli jsme v první řadě v sále slavnostního večera: „Myslíte, že mě zavrou hned nebo až na konci festivalu?“ Zdědiv od svého otce dar rozlišová-ní mezi opravdovými a jen papírovými komunisty i odpor k byrokratickým represím, neztrácel šibeniční humor.

Zbývá odpovědět na otázku z nadpisu recenze. Podařilo se autorce tlusté knihy obohatit poznání o básníkovi a jeho synu o dosud neznámá fakta a přispět k hlubšímu poznání osobnos-ti a díla? Nelze uvěřit, že by například neprokazatelný dohad o básníkově donucování partnerky k potratům pomohl k větší-mu porozumění Nezvalově poezii, a to platí také o autorčině redukování Nezvala na režimního básníka, které překrývá odstavce představující básníka jako génia.

A poznání skutečného Roberta? Znal jsem ho úplně jinak, než tvrdí v knize citovaní svědci jeho života.

Literatura • Umění • Kultura

Český lev?

Pre Slovensko najdrahšie vstupenky!

V e-mailovej pošte mi pristála pozvánka na slávnostné odovzdávanie slovenských filmových ocenení „Slnko v sieti.“ Ešte pred samotným eventom vypukla ďalšia – jedna z tisíciky – mediálnych chaotických kampaní progresívnych aktivistov. Ako inak? – proti Ministerstvu kultúry SR. Spomenul som si pritom – sťa občan Slovenskej republiky a člen Rady Audiovizuálneho fondu – ako som pred časom musel pretrpieť priamy prenos z parádneho odovzdávania filmových cien „Český lev“ z Prahy.

Vo sviatočnú sobotu „Dňa žien“ 8. marca 2025 sa totiž v pražskom Rudolfině uskutočnil 32. ročník odovzdávania ocenení Českej filmovej a televíznej akadémie. Pre 12 z nominovaných filmov schválil dotáciu aj Audiovizuálny fond v Slovenskej republike v celkovej sume 3,312 mil. Euro.

Tsunami radosti a nadšenia spôsobil film „Vlny“ s koprodukciou Wandy Adamik Hracovej, ktorý sa stal Najlepším celovečerným hraným filmom. Herečka Tatiana Pauhofová za rolu českej rozhlasovej novinárky Věry Štovičkové-Heroldovej získala cenu za najlepší výkon vo vedľajšej úlohe. Nestačilo! Takmer ako odtrhnutá z reťaze – zachcelo sa jej hneď v úvode dlhého večera strhnúť pozornosť na seba v hlavnej roli. V pozícii neohrozenej bojovníč-

ky za demokraciu a celosvetový mier poslala zo Stovežatej (ako inak?) odkaz na Slovensko: „Okrem toho, že to patrí Jirkovi (Mádlovi – pozn. autora), by som chcela cenu venovať všetkým odvážnym novinárom na Slovensku, ktorí hája všetky demokratické princípy, aby sme išli správnym smerom. Česi, ďakujeme, že kráčate s nami. Aj my sme s vami,“ povedala herečka pri preberaní ocenenia.

Je všeobecne známe, akými hysterkami herečky dokážu byť i to, že za honorár sú ochotné a pripravené odohrať akúkoľvek etudu. Svoje skúsenosti s tým majú najviac producenti, režiséri i hereckí kolegovia... (Roman Polański, Jong-su, Dalibor Matanič, Gérard Depardieu a iní). Tentoraz to vraj bolo za peniaze uhlobarónov(čo vytunelovali Mosteckú uhelnú spoločnosť MUS). „Lahšie je byť na javisku levom ako byť v živote človekom“, povedal zo skúsenosti herca rumunský básnik a románopisec Valeriu Butulescu. Pauhofová je tak povrchná, že v hormonálnom návale si vôbec neuvedomila, ako významne ocenila slovenskú mediálnu „alternatívu“ – lebo v Slovenskej republike sú nositeľmi demokracie, pravdy a slobody slova už len nezávislí žurnalisti mimo mainstreamu.

Presláviteľ sa na doskách, znamenajúcich svet a užij si svoju min-

útku nesmrteľnej slávy potom zatúžila ďalšia „Slovena“. Pri preberaní ceny Zlatý lev si zo situácie na Slovensku uťahovala v televíznom prenose tiež Zuzana Zlatohlávková, ktorú ocenili ako najlepšiu seriálovú herečku. Rodáčka z Prešova je totiž presvedčená, že práve teraz je treba Slovensko podporiť. Keď preberala Českého leva, pokúsila sa o vtip: „A nemusíte mi ani púšťať sovietsku..., par-dón..., slovenskú hymnu...“

Som presvedčený, že v tom momente väčšina divákov na Slovensku siahla po diaľkovom ovládači.

Na pozvanie Českej filmovej a televíznej akadémie sa na slávnostnom odovzdávaní v Prahe zúčastnili riaditeľ Audiovizuálneho fondu Vladimír Burianek a členka Rady fondu a predsedníčka Rady štátneho fondu audiovizie v ČR Marta Švecová. Nevieť aké mali pocity z faktu, že poďakovanie slovenskému Audiovizuálnemu fondu ani Slovenskej republike nezaznelo ani raz. Možno sa najbližšie opýtam... No som presvedčený o tom, že vyše 3 milióny eur sú príliš vysokou cenou vstupeniek na exhibíciu dvoch herečiek vo voľnej jazde na suchu.

Vyšlo v internetovom dvoutýdeníku Slovenský rozhľad (kráceno)

U HAVLÍČKŮ. (V hostinci v Havlíčkově Borové). Suchá jehla. Filip T. A. K.

Cestou z (Jestřebích) hor...

Je krásným údělem korzujících filozofů zavěšovat přímo v krajině své myšlenkové obrazy.

Je krásným údělem malířských krajinářů snášet domů dech i pulz krajiny k trvalému upamatování. Již ve svém opožděném básnickém debutu Než dozní (Periskop, Příbram 2017) prokázal Karel Řehák (1942) obojí...

Řehákova Cesta z hor... (básnický triptych s oddíly Podletí, Advent, Poslední...; vydala Úpice 2025) je lemována jak filozofujícími glosami, tak přísliby trvalých krajinářských vjemů snášených dolů domů:

„Tající krystalky ledu / a trsy sněženek. / Z krajíce zimy / poslední kousky / se drolí. / Z lesa vyběhlo / několik srnek / a plaše větrí / dováděivě teplý / závan života.“ // (báseň Předjaří),

„Posel léta kráčí krajem, / málo dnů do slunovratu zbývá. / Na každém stromě hnízdí slunce / a paleta barev s horizontem splývá.“ // (báseň Podletí).

Bilancující turista Řehák na vzorku domácí „jestřebí“ země ovšem souběžně vzývá i paletu odstínů vzdálenějšího moře světa: „S přibývajícimi lety / si vybavuje dojmy a zážitky / ze Středomoří. / Barcelonskou katedrálu, / Benátskou lagunu i chrámy, / jaderské ostrovy a pláže. / A ví, že mu zbývají / jen tiché i hluché vzpomínky. / Zamyšleně stojí nad vesnicí. / Vidí stříbrošedou stuhu silnice, / lipovou alej vedoucí ke kostelu se hřbitovem...“ // (báseň Pohled).

Rodnému kraji na míru komponuje své emotivní vyznání: „...Na podzim se zádumčivě zahalí / do tajuplných mlh / a zbarvenými listy tiše naslouchá... / A já rád očima oddaně pohladím / jemnou linii Jestřebích hor.“ // (báseň Můj kraj), aby v básních Dialog, Poslední verše, Umělá inteligence, Advent, Vánoční a Velikonoce projevil též svou obavu o trvání opravdového lidství, obavu o člověka budoucího: „Kočky na jívě, / jehnědy na líse. / Malované kraslice / a bohatá pomlázka. / Člověk byl vykoupěn. / Navždy? //“

Malované krajinné momentky ilustrátora Radimy Fryčky (vedle Karla Řeháka dalšího z věrných členů někdejšího Klubu přátel bratří Čapků a města Úpice) též věrně posilují bezpečné a viditelné básnické značení Cesty z (Jestřebích) hor...

JAROSLAV DVORSKÝ
Malé Svatoňovice

HOKYNÁŘKA METÁ KNIHOU

IVO HAVLÍK

Mirolava Němcová (1952) ještě pod dívčím příjmením Daňková absolvovala střední zemědělskou školu v Havlíčkově Brodě, osévat pole a dojit krávy však nešla, po maturitě se zaměstnala v Českém statistickém úřadu.

V letech 1992-2007 si již jako poslankyně na náměstí ve Žďáru nad Sázavou otevřela knihkupectví. V této souvislosti je pozoruhodný její pozdější hrdé tvrzení, že v nikdy neprodávala knihy ruských spisovatelů. Tedy ani Dostojevského, Tolstého, Gorkého, nositele Nobelovy ceny za literaturu Bunina, ani Gogola, Bulgakova, Puškina, Jesenina a konec konců ani Solženicyna. To odpovídá pálení knihy německými nacisty. Když Hitler nedokázal ve Výmaru zbourat pomník Goetha a Schillera, přikázal dvojsoši alespoň zatlouct prkny.

Řečeno s Nerudou, čím v politice byla, tím byla ráda. Nesplnil se jí však sen být prezidentkou republiky („je to umění i náhoda, stát se prezidentem svého národa“ - Nezval) a při volbě nového předsedy ODS na 24. kongresu strany Němcovou porazil její současný lídr Petr Fiala. Poražená cítila křivdu: „Nebyl to fér výsledek vzhledem k tomu, co jsem pro ODS v minulosti udělala,“ řekla se slzami v očích.

Nyní v pořadí Otázky Václava Moravce Němcová vztekla zahodila knihu, kterou ji podala Kateřina Konečná.

Komentářů k hysterickému výstupu Němcové je hodně. Ruský novinář v současných českých službách Alexandr Mitrofanov, který nás v minulosti poučoval o významu VŘSR a dnes čti nenávisť k rodné vlasti, Konečnou obvinil, že „nezná klasickou ruskou literaturu. V době vládnutí komunistické strany by za to dostala kartáč“, protože neví, co napsal ruský básník 19. století Nikolaj Někrasov.

Z opačných názorů vyberme slova komentátora Petra Holece: „Mirolava Němcová vyzrála v to nejjednodušší z ODS. Je kombinací hlouposti, směšného patosu a často i vulgární nenávisti, které v ní s každým rokem její politické zbytečnosti kvasí jak laciný burčák. Její extempore v OVM to jen potvrdilo. Všem ve studiu za ni bylo trapné, a to včetně Václava Moravce, který by jinak snad i mohl propadat jejímu šarmu ve stylu Jiřiny Švorcové. Němcová tam ale seděla a dmula se pýchou stejně, jako když si někdo pšoukne ve výťahu. Navíc všem ukázala, že na rozdíl od Konečné nemá žádný důvtip. Když volební lidryni Stačilo! ve studiu předal své Kremelské pohádky ministr zahraničí Jan Lipavský, tak se ho pohotově zeptala, kolik nás ta jeho zbytečnost všechny stála. Němcová je ale jen smutným důkazem mentálního úpadku ODS. Ta svým chováním připomíná zapadlé komunizmy, co jdou s tupým přesvědčením a za lyrické rétorické podpory Zdeňka Nejedlého budovat lepší zítřky.“